

Lausunto

20.08.2021

Asia: VN/12646/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain ja ulkomaalaislain muuttamisesta.

EK tukee esityksiä, jotka parantavat kolmansien maiden kansalaisten mahdollisuuksia opiskelu- tai työperusteiseen maahantuloon ja työllistymiseen Suomessa.

Esityksessä on kolme erillistä aihetta. Siinä ehdotetaan myönnettävän ensimmäinen oleskelulupa opiskelun perusteella suoraan koko tutkinnon tai opintojen suorittamisen keston ajalle, jolloin oleskelulupaa ei ole tarvetta uusia määräajoin. Opintojen jälkeen myönnettävän oleskeluluvan voimassaoloaika työnhakua ja yritystoimintaa varten ehdotetaan pidennettäväksi ja sen käyttöä joustavammaksi. Muutos koskisi myös

tutkimustoiminnan päättäneitä tutkijoita. Kolmanneksi ehdotetaan, että kansainvälistä suojelua hakenut tai karkotuspäätöksen saanut

voisi hakea oleskelulupaa, jos hän täyttää oleskeluluvan myöntämisen edellytykset. Tämä lupa ei kuitenkaan mahdollistaisi liikkumista toiseen EU-valtioon.

EK on jo aiemmin esittänyt ulkomaalaisten opiskelijoiden oleskeluluvan keston pidentämistä opintojen koko ajalle. Uudistus vähentää Maahanmuuttoviraston työmäärää, joskin samalla hieman

vähentää sen tuloja. Se myös parantaisi opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua kv. opintoihin muissa EU-maissa. Uudistuksen voi myös olettaa jossain määrin parantavan Suomen maakuva ja houkuttelevuutta opiskeluvaltiona.

EK pitää tarpeellisena selvittää voitaisiinko tieteellistä jatkotutkintoa suorittavien oleskelulupa myöntää kerralla koko jatkotutkinnon suorittamisen ajaksi. Se selkeyttäisi tutkijoiden asemaa ja parantaisi heidän mahdollisuuksiaan osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Tohtorikoulutettavien osalta voi myös todeta, että ennen nykyistä direktiiviin perustuvaa sääntelyä, heille voitiin myöntää oleskelulupa niin tutkimusta kuin opiskeluakin varten.

Esityksessä ehdotetaan toimeentuloedellytyksen täyttämisen tarkasteluajaksi yhtä vuotta. Pidämme tätä perusteltuna, sillä luvan koko ajalle kohdistettu tarkastelu olisi vain johtanut siihen, että oleskelulupia olisi haettu lyhyemmiksi ajoiksi kerrallaan. Uudistuksen vaikutuksia tältä osin on kuitenkin syytä seurata erityisesti, kun opiskelijan oleskelulupalajia muutetaan samalla, mikä laajentaa oikeuksia sosiaaliturvaan.

Valmistumisen jälkeisen työnhakuajan pidentäminen on perusteltua. Suomessa vallitsee hyvin pitkälti yksimielisyys siitä, että täällä opiskelevien ulkomaalaisten työllistymistä Suomeen on parannettava. Se vaatii työnhakuajan pidentämisen lisäksi monipuolisia toimia jo opiskeluaikana, kuten yritys-oppilaitos -yhteistyön kehittämistä sekä suomen ja ruotsin kielen opintojen lisäämistä.

Oleskelulupa opintoja tai työnhakua varten edellyttää, että toimeentulo on turvattu oleskeluluvan ajan. Esityksessä on käsitelty opiskelijoiden toimeentuloa, mutta koko esityksen taloudellisia vaikutuksia varsin suppeasti. Työnhakulupa kuitenkin mahdollistaa rajoittamattoman työnteon Suomessa ja siten myös oikeuden työttömyyspäivärahaan. Pidämme tarpeellisena laajentaa esityksen taloudellisten vaikutusten arviointia niin yksilön kuin yhteiskunnan kannalta.

Susiluoto Taina
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Räsänen Mikko
Elinkeinoelämän keskusliitto EK